

DAROVITOST – MITOVI, POJAM I RAZUMIJEVANJE

MELANIJA SLAVIČEK, psiholog
savjetnik

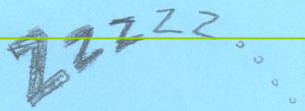
STRATEŠKO PITANJE

**U skrbi za darovite kasnimo 40 godina
za razvijenim zemljama.**

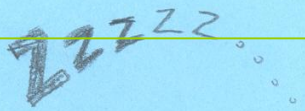
**Ulaganje u darovite jedna je od ključnih
strategija za postizanje međunarodne
konkurentnosti Hrvatske.**

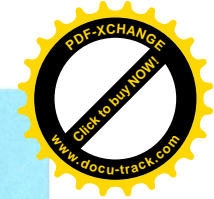
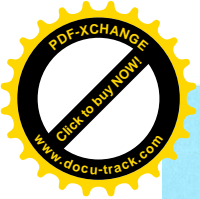
**Za sustavni rad s darovitima djelatnost
obrazovanja je razmjerno najvažnija,
jer posreduje tijekom razvojnog
razdoblja koje je kritično za razvoj i
aktualizaciju potencijalne darovitosti.**

MITOVI O DAROVITIMA

-
1. Darovita djeca će uspjeti u životu bez obzira pružali im mi posebnu potporu ili ne.
 2. Darovita djeca vole školu, dobivaju dobre ocjene i dočekuju novi školski dan s entuzijazmom .
 3. Darovita djeca dolaze iz obrazovanijih i situiranijih obitelji.
 4. Darovita djeca su dobra u svemu što rade.
 5. Učitelji vole darovitu djecu u razredu.
 6. Ako darovitu djecu izdvojimo u posebne skupine postat će snobovi.

MITOVI O DAROVITIMA

-
1. Darovita djeca će uspjeti u životu bez obzira pružali im mi posebnu potporu ili ne.
 2. Darovita djeca vole školu, dobivaju dobre ocjene i dočekuju novi školski dan s entuzijazmom .
 3. Darovita djeca dolaze iz obrazovanijih i situiranijih obitelji.
 4. Darovita djeca su dobra u svemu što rade.
 5. Učitelji vole darovitu djecu u razredu.
 6. Ako darovitu djecu izdvojimo u posebne skupine postat će snobovi.

- 7. Posebni programi za darovite su “elitni” i djeca koja nisu u njima loše se osjećaju.**
- 8. Darovita djeca imaju poteškoća u prilagodbi na školu i teško stvaraju prijateljstva.**
- 9. Darovita djeca ne znaju da su “drukčija” dok im to netko ne kaže.**
- 10. Darovitu djecu treba zaposliti i postavljati im stalno nove izazove, inače će postati lijeni.**
- 11. Darovita djeca su jednako zrela u svim područjima: kognitivnom, tjelesnom, socijalnom i emocionalnom.**
- 12. Sva su djeca darovita.**

ZAKONSKA RJEŠENJA

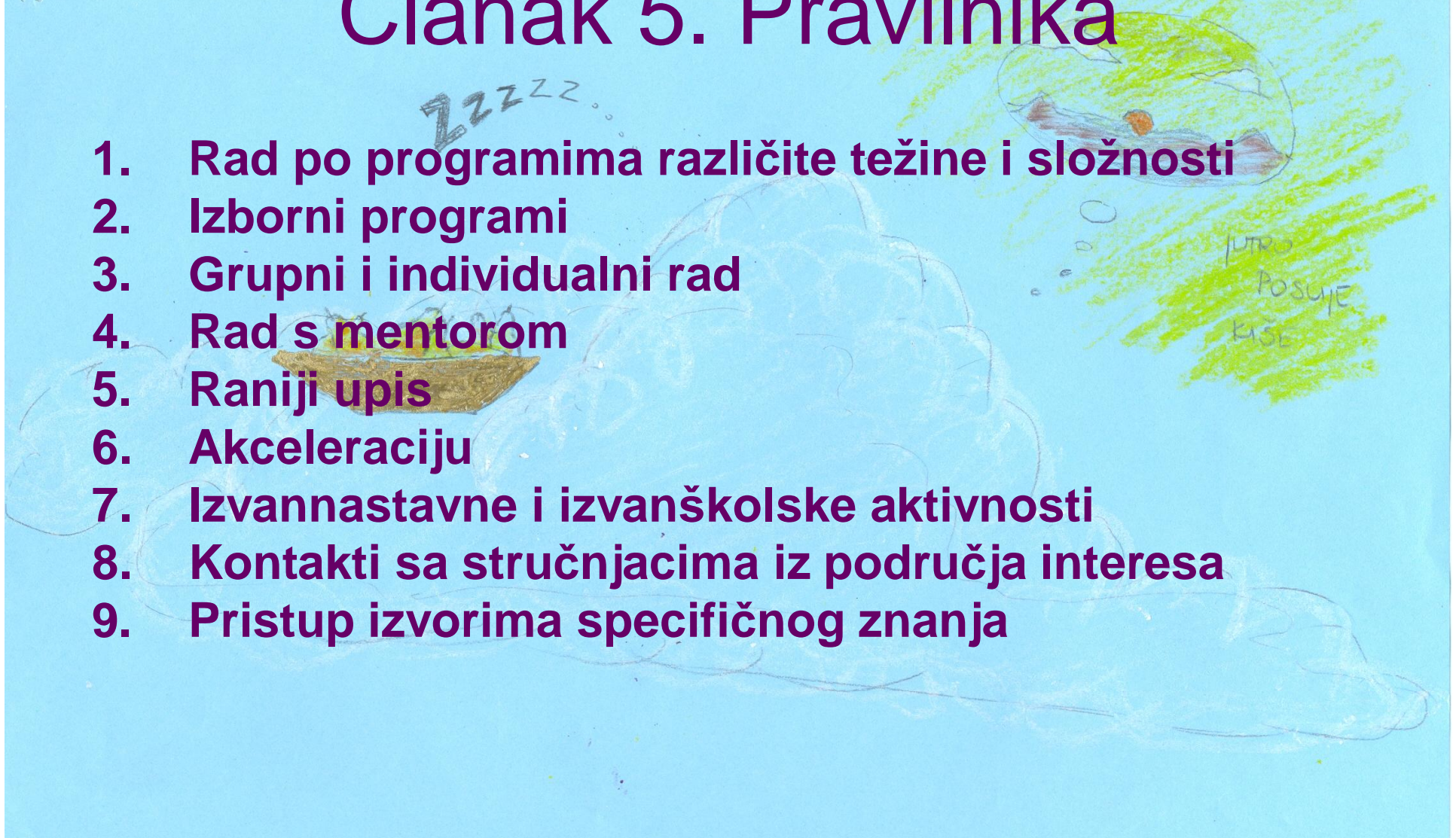
Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/2008.)

- Članak 34 navodi da je osnovna škola dužna organizirati uočavanje, školovanje, praćenje i poticanje darovitih učenika te organizirati dodatni rad prema njihovim sklonostima, sposobnostima i interesima.

Pravilnik o osnovnoškolskom odgoju i obrazovanju darovitih učenika (NN 34/1991.važeći; napravljen novi)

- Područja darovitosti
- Identifikacija, poticanje i praćenje darovitih učenika

Članak 5. Pravilnika

-
1. Rad po programima različite težine i složenosti
 2. Izborni programi
 3. Grupni i individualni rad
 4. Rad s mentorom
 5. Raniji upis
 6. Akceleraciju
 7. Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti
 8. Kontakti sa stručnjacima iz područja interesa
 9. Pristup izvorima specifičnog znanja

PRIRODA DAROVITOSTI

- Darovitost je više od samog kvocijenta inteligencije
- Sastoji se kognitivnih i nekognitivnih činitelja
- Okolina je ključna za realizaciju darovitosti
- Javlja se u različitim domenama kao jedinstvena sposobnost ili kombinacija sposobnosti
- Može biti potencijalna ili manifestna

TKO SU DAROVITA DJECA

- Nadarena djeca su ona kod kojih se zbog njihovih izuzetnih sposobnosti mogu očekivati visoka postignuća, a identificirana su od stručnjaka.
- Ona zahtijevaju obrazovne programe različite od onih koje škole nude, kako bi realizirali svoje potencijale za vlastitu dobrobit i dobrobit zajednice.
- Nadarena djeca pokazuje potencijal ili ostvaruju visoko postignuće u određenim područjima .
- Takve kriterije zadovoljava 3 do 5 % školske populacije. (Marland za am. Kongres)

KRITERIJI ZA DAROVITOST

izvrsnost
rijetkost
pokazljivost
produktivnost
vrijednost

DAROVITOST

Sklop osobina (sposobnosti, motivacija, stvaralaštvo) koji omogućuje pojedincu da ima potencijale za dosljedno postizanje izrazito nadprosječnog uratka u nekom društveno cijenjenom području, a može se prepoznati kao novi i izvoran pridonos.

Talent je darovitost u jednom užem području aktivnosti: matematički, glazbeni, likovni)

To je učinak u sustavno razvijanom području koji svrstava dijete u 15-20 % najuspješnijih.

INTELIGENCIJA

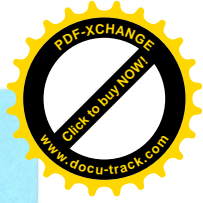
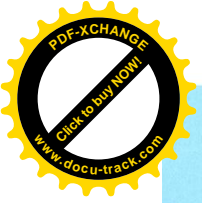
- I.Q. je omjer mentalne i kronološke dobi pomnožen sa 100
- Prosječan I.Q. Iznosi 100
- I.Q. 90 – 110 50 %
- I.Q. manji od 90 25%
- I.Q. Veći od 110 25%
- I.Q. Ispod 70 3%
- I.Q. Iznad 130 3%

SPECIFIČNE INTELIGENCIJE

(H. Gardner)

- 1. Logičko matematička**
- 2. Lingvističko verbalna**
- 3. Vizualno spacijalna**
- 4. Tjelesno kinestetička**
- 5. Glazbena**
- 6. Interpersonalna**
- 7. Intrapersonalna**
- 8. Prirodnjačka**

KREATIVNOST

Kreativnost je mentalni proces kojim se stvaraju nove ideje ili produkti ili se postojeće ideje i produkti kombiniraju na nov način .

KREATIVNO MIŠLJENJE

1. KOGNITIVNE OSOBINE - SPOSOBNOST

DIVERGENTNOG MIŠLJENJA

FLUENTNOST: broj i
bogatstvo različitih rješenja

FLEKSIBILNOST: lakoća
promjene gledišta,
prilagodljivost

ORIGINALNOST: neobičnost,
novost i jedinstvenost
rješenja

ELABORACIJA: lakoća
proširenja razrade zamisli

2. KONATIVNE OSOBINE

• **MAŠTA**
(imaginacija)

• **ZNATIŽELJA**
(interes)

• **SAMOPOUZDANJE**

• **NEKONFORMNOST**

- Izrada programa rada s darovitima
- Priprema psihologijskog instrumentarija za identifikaciju
- Predavanje za učiteljsko vijeće

1. Pripreme

2. PROVEDBA IDENTIFIKACIJE

OBLICI	METODE	INSTRUMENTARIJ
Testiranje sposobnosti	Mjerenje stupnja razvijenosti osobina pojedinca	Standardizirani test sposobnosti /neverbalni/
Opazanje učitelja	Procjenjivanje osobina pojedinca	Skala procjene za učitelje
Ocjene vršnjaka	Procjenjivanje osobina pojedinca	Upitnik za učenike /sociometrija/
Izvješće roditelja (naknadno)	Procjenjivanje osobina darovitih	Upitnik za roditelje

POS LJEDICE IDENTIFIKACIJE I JAVNO PROGLAŠAVANJE DAROVITIH

FORSIRANJE:

- rad neprimjeren djetetovim mogućnostima, neusklađen s dječjim interesima, brzinom napredovanja ili dječjom inicijativom.
- Takvo učenje ima obilježje nametnutosti i drila.

ETIKETIRANJE

- Dijete se svrstava u stereotip, daje mu se etiketa, pa dijete može promijeniti stavove prema sebi i okolini.
- Utjecaj u obitelji može biti to veći što su veće razlike među članovima obitelji, posebice ako nisu sva djeca darovita.

3. Poticanje darovitih

OBRAZOVNA PODRŠKA DAROVITIMA:

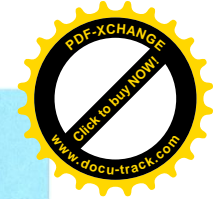
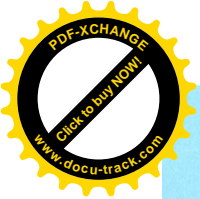
1. Akceleracija
2. Obogaćivanje- diferencijacija
3. Izdvajanje

STANJE I PROBLEMI

- Nedovoljna (suboptimalna) diferencijacija u redovnoj nastavi
- Dodatna nastava se vrlo ograničeno koristi i to isključivo za učenike koji se pripremaju za natjecanja
- Izborni programi su ograničeni na strane jezike, informatiku i vjeronauk
- Izborni sadržaji po HNOS-u nisu obvezni i ne ocjenjuju se

Načela odgoja i obrazovanja darovitih

- Uključuju ono najbolje što sadrže najkvalitetniji odgojno-obrazovni programi općenito
- Predviđa se da će u budućnosti svaki redovni program ostvarivati ova načela

6 načela u radu s darovitima

1. Uvažavanje individualnih razlika u složenosti, sadržaju brzini i načinu učenja
2. Osiguranje najkvalitetnijih izvora znanja
3. Osiguranje emocionalno-motivacijskog razvoja
4. Stvaranje pretpostavke za samostalno, nezavisno i stalno stjecanje znanja
5. Stvaranje pretpostavke za samostalnu, kvalitetnu i kreativnu upotrebu znanja
6. Osiguravanje kvalitetnih, stručnih i motiviranih učitelja

IMAJU LI DAROVITI POSEBNE OBRAZOVNE POTREBE

1. Potreba za druženjem s vršnjacima sličnih visoko razvijenih sposobnosti
2. Potreba za druženjem s vršnjacima iste kronološke dobi
3. Potreba za radom u obogaćenim i proširenim odgojno-obrazovnim programima
4. Potreba za nezavisnošću u učenju
5. Potreba za izazovima u kojima se može doživjeti i povremeni neuspjeh
6. Potreba za sudjelovanjem u širokim programima kojima se potiče cjelokupni razvoj

1. AKCELERACIJA

- učiti brže

- Raniji polazak u školu
- Preskakanje razreda
- Sažimanje gradiva u kraće razdoblje
- Stalno «bezrazredno» napredovanje
- Početak studija uz završetak srednje škole
- I drugi oblici akceleracije

2. OBOGAĆIVANJE KURIKULUMA I DIFERENCIJACIJA NASTAVE

OBOGAĆIVANJE - učiti šire i produbljenije

- Različiti programi obogaćivanja korisni svim učenicima: proširenje temeljnog programa (morali bi naučiti, trebali bi naučiti, mogli bi naučiti)
- Programi za individualno samoobrazovanje
- Programi za male skupine unutar razreda
- Uključivanje u istraživačke projekte
- Uključivanje u klubove i znanstvene skupine
- Seminari, natjecanja, smotre, izložbe
- I drugi oblici obogaćivanja

DIFERENCIJACIJA NASTAVE

- **DIFERENCIJACIJA** je proces kojim se ciljevi kurikuluma, nastavne metode, metode ocjenjivanja, sredstava i aktivnosti učenja planiraju kako bi zadovoljile pojedinačne potrebe učenika.
- **DIFERENCIJACIJA** je proces kojim učitelji odgovaraju na potrebu za napredovanjem kroz kurikulum odabirom odgovarajućih metoda za svakog pojedinog učenika.
- **DIFERENCIJACIJA** treba povećati uspješnost svih učenika
i svim učenicima osigurati uspjeh tako da postignu najviše što mogu

PRIMJER DIFERENCIJACIJE: BLUMOVA TAKSONOMIJA ZNANJA

SPOZNAJNE RAZINE		CILJEVI ZA POJEDINU RAZINU – ISHODI UČENJA		OČEKIVANA IZVEDBA UČENIKA – ŠTO UČENIK MOŽE UČINITI	
ČINJENIČNO ZNANJE	I.	PRISJETITI SE – PAMĆENJE		• Zapamtiti • Prepoznati • Imenovati	• navedi glavne skupine namirnica
VJEŠTINE I SPOSOBNOSTI	-	II.	SHVATITI - RAZUMIJEVANJE Sposobnost promišljanja o značenju usvojenih činjenica.	• Sažimati • Objašnjavati • Preoblikovati	• objasni piramidu zdrave prehrane
		III.	PRIMIJENITI- PRIMJENA Sposobnost uporabe naučenih pravila, metoda ili teorija u novim, konkretnim situacijama	• Riješiti • Izraditi • Pokazati	• napravi tablicu tjednog jelovnika
	• kreativno korištenje informacija	IV.	RAŠČLANITI- ANALIZA Sposobnost naučene sadržaje razdvojiti na sastavne dijelove i razumjeti organizacijsku strukturu.	• Uspoređivati • Suprotstavljati • Razlikovati • Raščlanjivati	• raščlani što se sve dobiva od krave
		V.	PROSUDIVATI- VREDNOVANJE Sposobnost svrhovite prosudbe vrijednosti utemeljene na točno određenim mjerilima	• prosuditi • Procijeniti • Zastupati • Poduprijeti	• procijeni prednosti mediteranske prehrane
		VI.	STVARATI-SINTEZA Sposobnost kreativnog oblikovanja novih struktura iz pojedinačnih dijelova	Kombinirati Postavljati hipotezu Planirati Reorganizirati Napisati rad	• napiši rad o utjecaju zagađenja okoliša na kvalitetu prehrane i zdravlje djece

3. IZDVAJANJE

- Posebne škole ili posebni razredi
- Grupiranje prema vrstama sposobnosti
- Grupiranje prema školskim predmetima
- Specijalizacija u izbornim programima
- Ljetne ili subotnje škole
- I drugi oblici izdvajanja

NAZIV PROGRAMA:
Radionica za kreativno mišljenje

SVRHA PROGRAMA:

- ❖ **Razvoj stvaralaštva i osobnosti darovitih učenika kroz obogaćivanje programa za osobni rast i razvoj**
- ❖ **Osiguranje cjelovitog i timskog pristupa u radu s darovitima**
- ❖ **Aktualiziranje zakonskih prava darovitih**

LUMENI ZA NOVI MILENIJ

Budi dobar, lijep i pametan! Budi cool!

* Razvij kreativne vještine, svoju osobnost i mišljenje

* upoznaj sebe i nove prijatelje

* nauči - kako ćeš riješiti probleme

- odmoriti se od škole
- manje brinuti o ocjenama

DOĐI & POSTANI – I TI MOŽEŠ BITI
LUMEN

Vrijeme: srijeda 13, 30 – 14,45

Voditelj: vaš omiljeni psiholog

Radionica za kreativno mišljenje

- identifikacijom od 1994.- 2007. obuhvaćena 6572 učenika III. r. iz 6 osnovnih škola Črnomerca u 266 razrednih odjela
- izdvojeno 605 potencijalno darovita učenika
- održane 182 radionice za kreativno mišljenje
- održana 53 predavanja i radionice za učitelje, roditelje, stručne suradnike i studente
- održan 101 aktiv s učiteljima prije i nakon identifikacije
- suradnja s Odsjekom za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu od 1995.- s prof. dr. Vesnom Vlahović Stetić u okviru kolegija *Psihologija obrazovanja nadarenih učenika*: na praksi dosad 29 studenata psihologije, na vježbama 133, a 15 radilo diplomski rad iz područja darovitostisuradnja s vanjskim institucijama: Institut za društvena istraživanja «Ivo Pilar», Hrvatski studiji, Studij za socijalni rad Pravog fakulteta, Pliva, INA, HRT, MORH, Policijska akademija, Naklada «Slap», srednje i osnovne škole, Britanski savjet
- u psihologijskim istraživanjima, samostalno i u suradnji s vanjskim suradnicima, obuhvaćeno više od deset tisuća učenika, učitelja i roditelja
- 2002. roditelji darovitih učenika s Črnomerca osnovali Udrugu roditelja darovitih učenika
- objavljeno osam stručnih i znanstvenih radova u časopisima «Društvena istraživanja», «Suvremena psihologija» i «Napredak»

RAD S DAROVITIMA: IZVRSNOST ZA SVE UČENIKE KAO ŠKOLSKI BRAND

1.1. OBOGAĆIVANJE U PREDMETU: UČITELJI

- + Dodatni rad
- + Izvannastavne aktivnosti

1.2. OBOGAĆIVANJE ZA OSOBNI RAST I RAZVOJ: STRUČNI SURADNICI

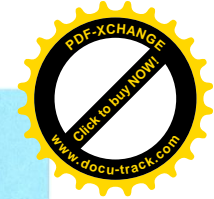
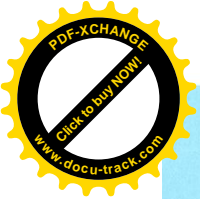
- + PSIIHOLOG - VODITELJ PROGRAMA ZA DAROVITE: identifikacija, predavanja, radionice, projekti, istraživanja (učenici, učitelji, roditelji)
- + PEDAGOG: radionice za učenike o toleranciji i nenasilju
- + KNJIŽNIČAR: razvoj čitalačke i informacijske pismenosti, književne večeri
- + DEFEKTOLOG: radionice za hiperaktivnu djecu
- + PRODUŽENI STRUČNI POSTUPAK: razvoj životnih vještina djece

4. Praćenje

1. Rad s učenicima

- Susreti s bivšim učenicima (tulumima veterana)
- Istraživanja
- Suradnja s vanjskim institucijama

2. Suradnja s učiteljima i roditeljima

KAKO POMOĆI RAST I RAZVOJ DAROVITIH

1. Pokazati da su nam važna njegova uvjerenja, osjećaji i postupci
2. Pomoći da otkriju, izraze i prihvate svoje osjećaje
3. Pokazati da razumijemo i prihvaćamo svoje osjećaje
4. Pokazati da cijenimo dijete kao cjelovitu osobu, a ne samo njegove sposobnosti i postignuća
5. Iskazati da cijenimo njegove jedinstvene kvalitete
6. Dopustiti im da razviju svoje posebne interese ili ih poticati u tome
7. Odvojiti vrijeme koje ćemo posvetiti samo djetetu
8. Ohrabriti i podupirati i pokušaja, a ne samo uspjehe
9. Isticati vrijednost produktivne suradnje